

OBSAH

ÚVOD	9
1. kapitola	
ÚVOD DO PRÁVNÍHO MYŠLENÍ	13
§ 1. Struktura předmětu	13
§ 2. Program seminářů (zaměření k zápočtu v prvním semestru)	22
§ 3. Právní teoretická literatura	24
§ 4. Předmět a struktura právní vědy	29
2. kapitola	
K DELIMITACI PRÁVNÍCH JEVŮ (POJMOVÁ VYMEZENÍ PRÁVA)	31
§ 1. Fenomén práva	31
§ 2. Pozitivní a historické právo	32
§ 3. Objektivní právo	32
§ 4. Klasifikace recentního objektivního práva	34
§ 5. Subjektivní právo	35
§ 6. Přirozené právo a základní práva	37
§ 7. Právo a svoboda	38
§ 8. Právo heteronomní a autonomní, kogentní a dispozitivní	39
§ 9. Právo v postmoderním, postvestfálském a multikulturním prostředí	39
3. kapitola	
ZÁKLADNÍ PRÁVA	41
§ 1. Základní lidská práva a svobody: právní i mimoprávní fenomén	41
§ 2. Terminologie základních práv	45
§ 3. Základní právo jako subjektivní přirozené právo člověka (tj. bytosti nadané svobodnou vůlí a odpovědností)	46
§ 4. Klasifikace základních práv a svobod	47
§ 5. Struktura Listiny základních práv a svobod	50
4. kapitola	
PRÁVO A SVOBODA, PRÁVO A ROVNOST	51
§ 1. Svoboda, rovnost v důstojnosti a rovnost v právech (rovnoprávnost)	51
§ 2. Svoboda rozhodování o své národnosti	54

§ 3. Zákaz újmy při uplatňování základních práv a svobod	56
§ 4. Nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod	57
§ 5. Ideologická a náboženská neutralita státu	58
§ 6. Sebeomezení státní moci (Secundum et intra legem)	59
§ 7. Quae lex non prohibet, debent permisa videri	60
§ 8. Výhrada zákona při ukládání povinností a mezí základních práv a svobod (čl. 4 Listiny)	61
§ 9. Povinnosti v Listině a zákonech	63

5. kapitola

PRÁVO A TREST, PRÁVO A SPRÁVEDLNOST 67

§ 1. Odůvodnění práva	67
§ 2. Trest	69
§ 3. Právo a spravedlnost	71
Exkurs č. 1: „Spravedlnost“	

6. kapitola

ÚLOHA PRÁVA A MORÁLKY V OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI 77

§ 1. Právní a neprávní normativní systémy	77
Příloha č. 1: „Exodus 19 - 20 (Mojžíš dostává Boží zákony)“	
„Matouš 5 - 7; Lukáš 6, 11; (Kázání na hoře)“	
Příloha č. 2: „16. zpěv Bhagavadgíty“	
§ 2. Právo a etika	83
§ 3. Společenská působnost (funkce) práva	84
§ 4. Právo na bezpečnost (osobní bezpečí)	85
§ 5. Základní pojmy teorie práva (právní dogmatika)	86

7. kapitola

VÝVOJ PRÁVNÍHO MYŠLENÍ 87

§ 1. Teorie přirozeného práva	87
Exkurs č. 2: „Koncepte jusnaturalismu“	
§ 2. Právní pozitivismus	94
§ 3. Sociologické právní koncepte	97
§ 4. Psychologické právní koncepte	100

8. kapitola

SYSTÉM A PRAMENY PRÁVA 103

§ 1. Česko-slovenský právní dualismus	103
§ 2. Pojem „systém práva“ a jeho několikerý význam	103

§ 3. Jednota a diferencovanost systému práva	104
§ 4. Klasifikační kritéria systému práva	104
§ 5. Klasifikace systému práva v širším smyslu	104
§ 6. Klasifikace systému práva v ČR v užším smyslu	107
§ 7. Prameny (formy) práva	107
§ 8. Druhy vnějších forem práva	108
§ 9. Prameny českého práva	110
§ 10. Normativní interní instrukce	111
Příloha č. 3: „Zákon č. 309/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv“	

9. kapitola

PRÁVNÍ NORMY

§ 1. Pojem a znaky právní normy	119
§ 2. Struktura právní normy	120
§ 3. Druhy právních norem	121
§ 4. Platnost a účinnost právních norem	123
Exkurs č. 3: „Legislativní proces“	

10. kapitola

REALIZACE PRÁVNÍCH NOREM

§ 1. Pojem a formy realizace právních norem	135
§ 2. Právní vztahy	137
§ 3. Aplikace právních norem	146
§ 4. Právní odpovědnost	148

11. kapitola

INTERPRETACE PRÁVNÍCH NOREM

§ 1. Význam interpretace	157
§ 2. Metody interpretace	157
§ 3. Subjekty interpretace	160

12. kapitola

PRÁVNÍ VĚDOMÍ, PRÁVNÍ PRINCIPY, PRÁVNÍ LATINA

§ 1. Úvod do problematiky	163
§ 2. Pojem právní vědomí	163
§ 3. Obsah právního vědomí a jeho předmět	164
§ 4. Druhy právního vědomí	165

§ 5. Struktura právního vědomí	165
§ 6. Pостоje k právu	167
§ 7. Vztah znalosti (neznalosti) právní normy k akceptaci a k jednání (chování) subjektu práva	168
§ 8. Některá obecná pravidla právní (resp. právní principy)	168
Exkurs č. 4: „Právní latina“	

13. kapitola

PRÁVNÍ KULTURY, PRÁVNÍ CIVILIZACE A PRÁVNÍ GEOGRAFIE 175

§ 1. Vymezení pojmů	175
§ 2. Právní komparatistika	176
§ 3. Třídění velkých právních systémů	177
§ 4. Právo Evropských společenství (Právo ES/EU)	178
§ 5. K právnímu systému kontinentálnímu	179
§ 6. K právnímu systému anglo-amerického	179
§ 7. Islámský právní systém	181
§ 8. Akulturace, recepce práva a Clash of Civilizations	181

14. kapitola

SVĚTOVÉ NÁBOŽENSKÉ SYSTÉMY V PODMÍNKÁCH GLOBALIZACE PREDIKCE CIVILIZAČNÍCH ZLOMŮ 189

§ 1. Náboženská literatura	189
§ 2. Propast mezi Západním sekulárním světem („civil religion“) a světem tradičních náboženství, zvláště kulturou islámu	191

15. kapitola

ŠÍŘENÍ GLOBÁLNÍ KULTURY 195

§ 1. Kultura postmoderny : universalismus?	195
§ 2. Kultura yuppies, „mezinárodního univerzitního klubu“ a Mc World	196

16. kapitola

NEFUNKČNÍ INSTITUTE GLOBÁLNÍHO ŘÍZENÍ 199

§ 1. Neexistuje funkční a všeobecně přijímaná instituce globálního řízení	199
§ 2. Boj o vládu nad světem: vlády ztrácejí legitimitu a nevládní organizace nikdy žádou neměly	200
§ 3. Globální politický a vojensko-politický pohled na svět	202
Příloha č. 4: „Počet tanků, bojových letadel, válečných plavidel (a letadlových lodí) a ponorek (1999): státy podle vojenské výzbroje“	

17. kapitola	
STÁTNÍ FORMY	207
§ 1. Znaký státu	207
§ 2. Právní stát	208

Exkurs č. 5: „Vznik koncepce právního státu“

§ 3. Záruky legality a právní stát	212
§ 4. Principy (znaky) právního státu	214

18. kapitola	
FORMY VLÁDY, UČLENĚNÍ STÁTU A STÁTNÍ REŽIM	217

§ 1. Forma státu	217
§ 2. Forma vlády	217

Příloha č. 5: „Monarchie“

Příloha č. 6: „Složení parlamentů vybraných států“

§ 3. Učlenění státu	223
§ 4. Státní režim	223

Příloha č. 7: „Klasifikace státních idejí podle státně symbolických forem“

19. kapitola	
POLICIE V INSTITUCIONÁLNÍM A FUNKČNÍM SROVNÁNÍ V EVROPĚ A SEVERNÍ AMERICE	229

§ 1. Policejní komparatistika	229
§ 2. Vnitřní bezpečnost v mezinárodním srovnání států a teritorií	237

LITERATURA	239
-------------------	------------